

Factsheet

Gevolgen krimp veestapel voor werknemers in agrarische sector

Deze tekst beschrijft de gevolgen voor werknemers in de agrarische sector als de veestapel gaat krimpen. Tevens staat hierin een voorstel wat er moet gebeuren om werkloosheid in deze sector te voorkomen.

Hoeveel mensen lopen het risico om hun baan te verliezen als de veestapel gaat krimpen?

Als de veestapel gaat krimpen lopen ruim 30 duizend werkenden in loondienst het risico hun baan te verliezen. Deze berekening is als volgt opgebouwd: in de veeteelt werken ongeveer 10.000 werknemers, blijkt uit berekeningen van het CNV. Dit getal heeft alleen betrekking op werknemers en is dus exclusief boeren die stoppen met hun bedrijf. In de aanverwante sectoren, zoals de vleesverwerking, distributie en dienstverlening, werken drie keer zoveel mensen. Het CNV baseert dit op cijfers van de landbouweconoom van het CBS. We komen dus uit op 30.000 mensen die getroffen kunnen worden door mogelijke krimp van de veestapel. *

Deze 30.000 is een conservatieve schatting. In totaal werken er 200.000 mensen in de land- en tuinbouwsector. Meer dan 700.000 mensen werken in de sectoren die hieraan zijn gerelateerd, zoals de vleesverwerking, distributie en dienstverlening. Het werkelijke aantal mensen dat wordt getroffen door een inkrimping, ligt vermoedelijk dus hoger.

Hoe groot het risico is dat mensen hun baan verliezen hangt af van de omvang en intensiteit van de reductie maatregelen.

Wat zijn de arbeidsmarktperspectieven van deze groep? Hoe groot is de kans dat zij een nieuwe baan vinden in hun vakgebied en regio?

De arbeidsmarktperspectieven van deze groep verschillen per regio, leeftijdscategorie en opleidingsniveau. Regio's buiten de Randstad, zoals Friesland, Groningen en Gelderland, bieden minder alternatieven voor een andere baan. Ter illustratie, in Friesland is er een grote zuivelindustrie die zwaar geraakt kan worden (Friesland Campina) en zijn er nauwelijks alternatieve banen. Getroffen werknemers zouden voor een nieuwe baan naar de Randstad of Noord Brabant moeten verhuizen.

Werknemers in de landbouw zijn vaak praktisch geschoold. De gemiddelde leeftijd verschilt per sector en is het hoogst in de varkensverbetering (48,4 jaar) en het laagst in de dierhouderij (33,3 jaar).

De arbeidsmarktperspectief van oudere en praktisch geschoolde werknemers is in het algemeen slechter dan die van jongere werknemers. Met name werknemers ouder dan 50 jaar vinden moeilijker een andere baan.

De kans dat de getroffen groep passend werk in hun vakgebied en regio krijgt is klein.

Wat zijn de arbeidsmarktkansen voor deze groep in andere sectoren?

Onze ervaring tot nu toe is dat de zorgsector en het beroepsgoederenvervoer veel kansen voor deze groep bieden. Ter illustratie, de zorg vereist vaardigheden die verzorgers van dieren al bezitten waardoor bijscholing eenvoudiger is. Wat betreft het beroepsgoederenvervoer, de getroffen werknemers hebben veelal een rijbewijs en de bijscholing naar het goederenvervoer ligt voor de

hand. Bovendien hoeven ze niet te verhuizen want zorgpersoneel en chauffeurs zijn bijna overal nodig. Daarom kiezen getroffen werknemers voor deze paden.

Andere mogelijke paden zijn de transformatie van de getroffen banen naar en/of het creëren van nieuwe banen in natuur en landschapsbeheer en maatschappelijke ondernemingen:

- Natuur en landschapsbeheer. Een voorbeeld is het leveren van diensten voor natuur- en landschapsbeheer en waterberging/zuivering. Hiervoor liggen vooral mogelijkheden in de buurt van natuurgebieden, veenweidegebieden en het rivierengebied.
- Maatschappelijke ondernemingen zijn multifunctionele bedrijven die naast voedsel ook andere maatschappelijke waarden en diensten produceren, zoals zorg, recreatie of educatie, of nieuwe verbindingen organiseren tussen voedselproductie en consumenten/burgers. Maatschappelijke ondernemingen kunnen kansen bieden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De SER heeft in zijn verkenning van een mogelijk landbouw akkoord zeven transitie paden beschreven, waaronder de bovengenoemde twee.

Wat kan de overheid doen?

De overheid kan de volgende stappen zetten:

1. Een duidelijke transitiedoel formuleren, met economische, ecologische en sociale dimensies.
2. Mogelijke transitiepaden (scenario's) uitwerken om het beoogde doel te bereiken. Hiervoor kan de SER verkenning van het landbouwakkoord als inspiratie dienen. Voor ieder van de transitiepaden een (regionale) werkgelegenheidsanalyse uitwerken om de sociale dimensie van het beoogde doel te bereiken.
3. Afspraken op hoofdlijnen maken voor de mitigatie van de sociale gevolgen van de transitie voor de werkgelegenheid, in de vorm van **een sectoraal sociaal plan**. Scholing is cruciaal, maar scholing moet geen excuus zijn om op andere fronten geen inspanning te leveren.
4. **Het transitiefonds** opzetten en gebruiken om de sociale gevolgen te mitigeren door scholing, werk naar werk begeleiding, etc. Het gebruik van het fonds transparant maken.

De overheid zal parallel een actief beleid moeten voeren voor de ontwikkeling van regio's buiten de Randstad, voornamelijk het noord oosten van Nederland en Zeeland.

De overheid moet een perspectief schetsen voor de getroffen mensen en hen begeleiden bij het vinden van een nieuwe baan.

Wat gaan wij als vakbond zelf doen?

Het CNV gaat zelf getroffen werknemers van werk-naar-werk begeleiden en gaat graag met de andere sociale partners en de overheid aan de slag om tot een sociaal plan te komen.

Welke verantwoordelijkheid ligt er bij werkgevers in de sector?

Bij het beëindigen of uitkopen van het bedrijf moet de werkgever goede afspraken maken over het beëindigen van contracten van zijn/haar medewerkers. De werknemers moeten voorlichting krijgen over de mogelijkheden op de arbeidsmarkt, benodigde kennis en vaardigheden en hoe je deze kan vergaren door scholing.

*Onderbouwing berekeningen

Landbouwdata & berekeningen					
Sector	FTE ultimo jaar 2019	Impact van de reductie	Gemiddelde leeftijd	Regio's met hoogste aantallen	
Dierhouderij	5404	5404	33,3	Noord Brabant, Gelderland, Groningen	
Varkensverbetering	183	183	48,4	Noord Brabant, Gelderland, Overijssel, Drenthe, Groningen	
Bedrijfsverzorging	1934	1547	41,5	Friesland, Gelderland, Limburg, Groningen	
Open teelten landbouw	1828	548	33,4	Flevoland, Zeeland, Gelderland, Noord Brabant	
Loonwerk	17570	1757	37,6	Gelderland, Zuid Holland, Noord Brabant	
Aantal werknemers in vee-gerelateerde sectoren	26919	9440			
Keten factor *					
Totaal keten breed	94.957	33.298			
Berekening keten factor					
Totale beroepsbevolking*		8300000			
Aantal mensen die werken op alle land-, vee- en tuinbouw bedrijven*		200000	2,4	‰ van totale beroepsbevolking	
Alle banen gerelateerd aan de land- en tuinbouw in de economie*		705500	8,5	‰ 3,5 factor	
Aantal werknemers in vee-gerelateerde sectoren**		9440			
Aantal werknemers gerelateerd aan veesectoren in de hele keten**		33.298			

* Bron: AD artikel: <https://www.ad.nl/binnenland/nederland-is-landbouw-supermacht-orig-jaar-voor-35-6-miljard-euro-geexporteerd-a3a13216/>

** Eigen berekeningen

